

Nr 174.

Av herr **Lindskog**, om årligt understöd åt ingenjören *Rudolf Isoz*.

Ingenjören *Rudolf Isoz*, som den 21 februari 1915 påbörjade sin värnplikstjänstgöring, ådrog sig under tiden för denna sin tjänstgöring sådan allvarlig lungsjukdom, att han sedan dess och för all framtid är vorden invalid och endast i ytterst begränsad omfattning kan genom arbete bidra till sin försörjning. Detta framgår av bifogade intyg från överläkarna *Tideström* och *Bergstrand*.

Av föreliggande handlingar framgår vidare, att den ytterst svårartade karaktären av *Isoz* sjukdom måste sättas i bestämt sammanhang just med hans värnplikstjänstgöring. Så framhåller doktor *Tideström* med instämmande av doktor *Bergstrand*, att man »med till säkerhet gränsande sannolikhet» kan anse, att »hans sjukdomsprocess icke skulle ha erhållit den utbredning, som sedan blev fallet, därest han redan efter den första lungblödningen blivit satt i tillfälle att få rationell vård i stället för att under 11 månaders tid vara nödsakad att leva ett strapatserande liv i militärtjänstgöring.» Även av det intyg, som överläkaren *Lindstedt* på officiell anmodan ingivit, framgår oförtydligt, att även han hyser i sak samma uppfattning. Han skriver sålunda: »Om nu — vilket som nämnts, jag ansett sannolikast — redan i mars 1915 *Isoz* lidit av börjande lungtuberkulos, så synes sannolikt och kan i varje fall icke uteslutas, att sjukdomen tagit ett lindrigt förlopp eller eventuellt fullständigt läkts, om *Isoz* icke såsom synes ha skett genast efter utskrivningen den 15 mars 1915 åter insatts i militärtjänstgöring utan redan då frikallats och redan då fått tillfälle att erhålla erforderlig vård. Från denna synpunkt anser jag således, att man måste medgiva, att militärtjänstgöringen och särskilt den efter den 15 mars 1915 fortsatta militärtjänstgöringen sannolikt bidragit till eller rent av åstadkommit det senare allvarsamma förloppet av *Isoz*' sjukdom.»

Genom riksförsäkringsanstalten har sedan mars 1916 ersättning utbetalats i enlighet med kungl. förordningen av den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring, vilken ersättning länge utgått med 337 kronor 50 öre + 50 procents förhöjning. För senaste halvåret höjdes detta till 450 kronor + 100 procent av den anledningen, att *Isoz*' invaliditet eller arbetsförmåga då betecknades med markeringen 100 procent, således den högsta graden.

Det torde vara uppenbart, att detta belopp redan i och för sig är en ytterst otillräcklig ersättning för förlorad arbetsförmåga och livslång

invaliditet, liksom det måste anses vara synnerligen knappt tillmätt även för den nödtorftigaste försörjning. Men härtill kommer en särskild omständighet. Den allra största delen av den summa, som Isoz årligen erhållit, — ofta nog hela summan — har hitintills åtgått och kommer säkerligen även framdeles att åtgå som kostnad för den läkarebehandling (vätgasbehandling), som han är nödsakad att i regel varje månad underkasta sig. Härvid är även att märka, att hans bostad ligger 4 mil avlägset från Sävsjö, där denna behandling måste företagas, och att således även resekostnaderna uppgå varje gång till betydande belopp; ävensom att Isoz är fullkomligt medellös.

Det synes mig uppenbart, att här föreligga omständigheter av sådan art, att de kräva en förhöjning av det Isoz tilldelade understödet, så att detta oavkortat kan komma honom i och för hans livsuppehälle till del, och att särskild ersättning bör tilldelas honom för läkarebehandling, för vilken enligt bifogade intyg kan beräknas en kostnad av 450 à 500 kronor. Detta är i överensstämmelse med vad som redan nu tillämpas i fråga om olycksfall (se den nya olycksfallsförsäkringslagen av den 17 juni 1916), och i det förslag, som nu är under utarbetande i fråga om invaliditet, ådragen under värnpliktstjänstgöring, har riksförsäkringen hemställt, att samma princip skall komma till tillämpning. Att ett bifall till denna motion skulle medföra några mera vittgående konsekvenser torde med hänsyn till det föreliggande fallets säregna art få anses vara uteslutet, och för övrigt torde det väl anses vara säkert, att, när frågan om ersättning i anledning av kroppskada ådragen under militärtjänstgöring förelägges riksdagen, den då kommer att i princip acceptera samma uppfattning som redan skett beträffande olycksfallsförsäkringen.

Med stöd av det ovan anförda och med bifogande av vederbörliga intyg får jag således hemställa,

att riksdagen måtte åt ingenjören Rudolf Isoz utbetala utöver den ersättning, som genom riksförsäkringsanstalten i enlighet med den kungl. förordningen av den 18 juni 1909 tilldelas honom, ett ytterligare för hans läkarevård avsett understöd av 500 kronor årligen, så länge det kan styrkas, att han fortfarande är i behov av dylik.

Stockholm den 21 januari 1927.

Cl. Lindskog.

Bilaga 1.

Avskrift.

På begäran av herr ingenjören Rudolf Isoz, vilken jag vårdade för lungtuberkulos under tiden 28 mars—31 december 1916 och sedan dess undersökt ett par gånger, senast i dag, får jag härmed avgiva följande utlåtande.

Sedan ingenjör Isoz, enligt egen uppgift den 19 februari 1915 påbörjat sin värnplikttjänstgöring vid kungl. flottan, var han i full tjänstgöring och fullt tjänsteduglig till den 3 mars samma år, då han helt oförmodat fick en lungblödning och avpolletterades till garnisonssjukhuset i Stockholm, där han vårdades cirka 14 dagar, då han ånyo fick inträda i tjänstgöring och fortsatte sedan därmed kontinuerligt till den 18 februari 1916, bland annat som eldare å torpedbåt i 148 dygn, vilken dag han ånyo fick en lungblödning och intogs återigen å garnisonssjukhuset. Nu konstaterades att han led av lungtuberkulos, vadan han befriades från krigstjänst.

På grund härav får jag som min mening uttala, att man med till säkerhet gränsande sannolikhet kan anse, *dels* att han led av lungtuberkulos redan vid den första lungblödningen, *dels* att hans sjukdomsprocess icke skulle ha erhållit den utbredning, som sedan blev fallet därest han redan efter den första lungblödningen blivit satt i tillfälle att få rationell vård, i stället för att under 11 månaders tid vara nödsakad att leva ett strapaserande liv i militärtjänstgöring.

Beträffande hans nuvarande hälsotillstånd, så anser jag att han visserligen numera kan utföra lindrigt arbete, men att risk för honom ständigt kommer att föreligga att få recidiv och att därigenom bli oförmögen till arbete under längre eller kortare perioder, samt att han i vilket fall som helst aldrig bör åtaga sig en så pass krävande befattning inom sitt yrke, som är nödvändigt för att han därigenom skulle kunna fullständigt och kontinuerligt försörja sig.

Ovanstående intygas på heder och samvete.

Eksjö den 20 oktober 1918.

Hj. Tideström.

Leg. läkare.

Överläkare vid Eksjö sanatorium.

Lösen fem (5:—) kronor

kvitteras

Hj. Tideström.

Under hänvisande till av mig särskilt lämnat intyg uttrycker jag härmed mitt instämmande med vad doktor Tideström ovan anfört.

Sävsjö sanatorium den 23 oktober 1918.

Paul Bergstrand.

Överläkare vid Sävsjö sanatorium.

Avskrift.

Bilaga 2.

Till chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm.

Härmed får jag vördsamt avgiva infortrat yttrande angående Rudolf Isoz med anledning av hans begäran om ersättning för sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring vid kungl. flottan.

Av de i garnisonssjukhusets journaler förda anteckningarna framgår: att värnpliktige vid kungl. flottan nr 371 27/14 Isoz första gången intogs den 3 mars 1915 å sjukhusets medicinska avdelning;

att han då förut icke företett några sjukdomssymptom förrän 4 dagar före inkomsten, då »förkylning» med snuva, hosta och feber inställt sig, varjämte han dagen före inkomsten haft »blodhosta med ungefär en tesked blod», varefter intet blodigt expectorat skulle hava förekommit;

att Isoz vid inkomsten å sjukhuset förededde 39 graders temperatur samt att febern under följande 5 dagarna småningom minskades, varefter temperaturen blev afebril;

att den 4 mars »angina tons.», (halsfluss) inställde sig;

att på lungorna inga sjukdomssymptom kunde upptäckas samt att Isoz den 15 mars utskrevs från sjukhuset »fr.» (frisk);

att Isoz den 18 februari 1916 för andra gången intogs å samma avdelning på grund av »haemoptys» (blodhosta), som syntes ha pågått under 3 dagar;

att han därförut »ej i övrigt varit sjuk»;

att vid undersökningen konstaterades tecken på lungtuberkulos med dämpning och rassel å högra lungspetsen samt

att Isoz den 24 mars utskrevs från sjukhuset under diagnos: »Tub. pulm.» (lungtuberkulos) med anteckningen »kass.» (frikallas).

Det synes alltså uppenbart att Isoz i februari 1916 lidit av lungtuberkulos, vilken enligt journalanteckningarna att döma dock icke då haft särdeles stor utbredning. På grund härav synes det i viss mån sannolikt, att »den blodhosta», som Isoz redan vid sitt första intagande å sjukhuset den 3 mars 1915 företett, varit av tuberkulöst ursprung samt att han således redan vid detta tillfälle lidit av börjande lungtuberkulos. Då emellertid en halsfluss redan andra dagen under sjukhusvistelsen synes ha konstaterats och då den upphostade blodmängden var relativt ringa synes det mig icke med full visshet kunna uteslutas, att den å sjukhuset ställda diagnosen »ang. tons.» (halsfluss) dock kunna vara tillräcklig förklaring för Isoz dåvarande sjukdomstillstånd.

Om emellertid, vilket särskilt på grund av den senare utgången väl får anses sannolikast, Isoz redan vid denna tidpunkt lidit av börjande lungtuberkulos; så torde han hava ådragit sig denna sjukdom under militärtjänstgöring. I vad mån militärtjänstgöringen skäligen kunde anses hava bidragit till sjukdomens uppträdande vid detta tillfälle är omöjligt att avgöra, bland annat emedan jag saknar uppgifter om tidpunkten för Isoz inryckande i militärtjänst.

Om nu, vilket som nämnts, jag ansett sannolikast, redan i mars 1915 Isoz lidit av börjande lungtuberkulos så synes sannolikt och kan i varje fall icke uteslutas, att sjukdomen tagit ett lindrigt förlopp eller eventuellt fullständigt läkts, om Isoz icke såsom synes ha skett genast efter utskriv-

ningen den 15 mars 1915 åter insatts i militärtjänstgöring utan redan då frikallats och redan då fått tillfälle att erhålla erforderlig vård.

Från denna synpunkt anser jag således att man måste medgiva, att militärtjänstgöringen och särskilt den efter den 15 mars 1915 fortsatta militärtjänstgöringen sannolikt bidragit till eller rent av åstadkommit det senare allvarsamma förloppet av Isoz sjukdom.

Stockholm den 13 november 1922.

Folke Lindstedt.

Överläkare vid garnisonssjukhuset i Stockholm medicinska avdelning.

Vidimeras ex officio:

Eric Baad-Heimer.

t. f. Kanslissekreterare.

Bilaga 3.

Härmed får jag rörande ingenjören Rudolf Isoz avlämna följande intyg: Mitt uttalande stöder sig dels på föreliggande journalanteckningar från hans upprepade vårdperioder å Sävsjö sanatorium för lungsjuka, dels ock på den personliga kännedom jag om honom och hans lungsjukdom under mångårig observation vunnit.

Ingenjör Isoz insjuknade i en lungblödning under pågående värnplikts-tjänstgöring i mars 1915. Efter kort tids vård å garnisonssjukhuset i Stockholm fick han ånyo deltaga i synnerligen ansträngande militärt arbete, bland annat som eldare å torpedbåt. Härunder fick han i mars 1916 ånyo en lungblödning. Efter denna sista blödning friskrevs han från vidare militär tjänstgöringsplikt på grund av lungtuberkulos.

Den lungtuberkulos, som sålunda utbrutit å Isoz under värnpliktstjänstgöringen, vann snabbt en betydande utbredning och komplicerades yttermera genom upprepade, betydande lungblödningar. Dessa voro av sådan storlek, att flera av dem syntes omedelbart hota livet. Trots lungtuberkulosens dubbelsidiga utbredning måste därför konstgjord pnevmothorax anläggas å den sjukare, högra sidan. Denna behandling påbörjades år 1918 och fortsattes ännu.

Frågan om huru länge en konstgjord pnevmothorax-behandling bör fortsättas måste sägas ännu vänta på definitivt svar. Därav äro dock alla auktorer ense, att om behandlingen ger gynnsamt resultat, den bör fortsättas under åtskilliga år. På fråga av ingenjör Isoz om med någon större grad av säkerhet kan förutses, att icke den tuberkulösa processen ånyo flammar upp, eventuellt med upprepning av de av honom intensivt fruktade blödningarna, vid ett eventuellt avslutande av kvävgasbehandlingen, har jag också måst svara, att sådan säkerhet icke kan lämnas. Behandlingen fortsattes därför.

Till synes genom behandlingen ha de livsfarliga lungblödningarna bringats att avstanna, och lungsjukdomen inträtt i ett stationärt stadium. Isoz allmänna krafttillstånd har dock i trots härav under de gångna åren varit långt under medelmåttan. Perioder av full arbetsoförmåga ha icke varit sällsynta, och även under de något bättre mellantiderna har han endast i mycket begränsad omfattning kunnat genom arbete bidra till sin försörjning. Han är genom sin sjukdom vorden invalid.

Genom riksförsäkringsanstalten har årligen visst understöd utbetalats till Isoz. Detta understöd är dock så knappt tilltaget, att det icke kan bliva tal om, att det utgör någon sorts kompensation för de utgifter, han ådragit sig genom sjukdomen eller för den förlorade arbetsförmågan. Det torde i huvudsak ha förbrukats enbart genom de oundvikliga kostnader, som stå i samband med den ambulatoriska kvävgasbehandlingen, ej minst genom de direkta resekostnaderna. De årliga utgifterna för hans kvävgasbehandling torde under de senare åren ha uppgått till 450 à 500 kronor, men ha tidigare nog varit större.

Av ovanstående framgår sålunda, att Isoz under värnpliktstjänstgöring ådragit sig en lungtuberkulos av så grov art, att den lett till hans invalidisering, men

att genom riksförsäkringsanstalten ersättning till honom blott utbetalats med så obetydligt årligt belopp, att härigenom endast ett knappt bidrag lämnats till kostnaderna för den behandling han måste underkasta sig, och icke kan betecknas som annat än en mycket ofullständig ersättning för de utgifter, han haft i anledning av sjukdomen eller den genom sjukdomen förlorade arbetsförmågan.

Vilket härmed intygas på heder och samvete.

Sävsjö den 10 januari 1927.

Paul Bergstrand.

Leg. läkare. Överläkare vid Sävsjö sanatorium.